

دین غیر اختیاری بر فلسفه + فلسفه اختیاری بر دیندر

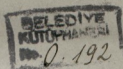
فلسفه محمّدی و عترتی

معارضه حرمت، لاقیداره مرحمت

تقدیر فلسفی

علم اخلاق

محرری : علی کمال بک

بچن هفته یومی غزنه لرك آثار منتشره قسمنده علی کمال بک طرفندن تألیف ایدلش بر اخلاق کتابندن بحث اولونیوردی . مملکت مزده ده بر محیط فلسفی حصوله کتیرلمسی املیه چیلدیران بوتون محبان معرفت کبی بنده سویندم . اقدام باش محررینک ولو بر دفعه یه مخصوص اولسون جریان سیاسیآیدن چکیلرک فلسفی بر کتاب یازمش اولسی جدا شایان تقدیر ایدی . ایشته بو حس شدید تقدیر ایله ، نشر ایدلش اولان اخلاق کتابنی آلم . دنیاده هیچ بر شی ؛ بکا بو کتابنی اوقومق قدر الیم واضطراب بخش اولمامشدر . کرچه کتابک اوزرنده اترك اون سکز ، بیرمی سنه اول یازمش اولدیغنه دائر صراحت وار ؛ فقط بوکون ساحه انتشاره آتیلیمی محررینک حالا او افکار و نظریاته مربوط اولدیغنه دلیلدر . چونکه نشر اولنان کتاب بر آنتیقه ، بر تاریخی وثیقه دکلدرکه محرر تبدیل فکر و مسلك ایتدیکی حالده کنجلكنه عائد معلومات اخلاقیه سنی شیمدی نشر ایتمک زحمتنه کیرسین . . . بناء علیه علی کمال بکک حالا ، بیرمی سنه اول طلبه سنه تعلیم ایتدیکی نظریاته معتقد و مربوط اولدینی آشکاردر .

..

کتابنی باشندن نهایتنه قدر اوقودم . علی کمال بک ؛ ترجمه ، عربجه و فرانسزجه بیلمکدن باشقه هیچ بر مزیت ابراز ایدمه بنلره مخصوص بر سنی سرسری ایله بیرمی سنه اول بر اخلاق کتابنی یازمق ایتدیکی زمان آنحق بیلدیکی بولسانلره کوهنش و کرک فرانسزجه دن ، کرکسه فلسفه مجموعه سی : فورمه — ۴ —

عربجه‌دن آله ايلك راست كلن كتابلری كنديهه مآخذ اتخاذا ايلشدر . عربجه‌دن نه آلدیني بيله مدیكم كی بيلمك ایچونده اوغراشمم ، چونكه بولسانده یكى بر نظریه، كندیهه مخصوص بر فكر فلسفی بولمق ممكن دكادر، اوراده نه وارسه هپسی اسکی یونانستاندن كلش واوزینه بر جوق لافلر (تسورات و تصدیقات!) علاوه اولنه رق جو غالتیلیمشدر . بونلرك بو كونكى فلسفه نقطه نظرندن هیچ بر قیمتی اولمادینی كی فن نقطه نظرندن ده ذره قدر اهمیتی یوقدر . هپسی قورو لافدن عبارتدر .

فرانسز جه‌دن آلدیني اثرلره كلنجه بیرمی سنه اولكى جریانلری بك اینی خاطر لایه میورم اما، علی کمال بك كتابندن آكلادیغمه كوره (بول ژانه) نامنده كی جاهل و دیندار فیلسوفك هیچ بر حقیقت فنیه ایله توافقی ایدمین بوش كتابلری و اغلب احتماله كوره نه تین دولایه اوتیر نامنده مکتب رشديه خواجه لغندن فیلسوفلغه ترفع ایدن براسکی قفالینك (فیلولوزوفی دولایه مورال) اسملی كتابی بو خصوصده جوق ایشه یارامشدر .

علی کمال بك بو كتابلری آله کچیرنجه «اووح! آرادیفمی بولدم» دیمش و هان ترجمیه باشلامشدر . صحیفه صحیفه ترجمه لر بیریکدجكه محررك نشووه سی آرمش وینه او زمان حلبده بولندینی ائنده اوكرنكه باشلامش اولدینی عربجه سنك دلاتیه بو ترجمه لك آراسنه بر یر عربجه یتلر، مصراعر صیقیشدیرمش و طبق شیمیدیكى مقاله لری كی اولی آخرینی، اوستی آلتی طوتمیان بو كتابی وجوده كتیرمشدر .

(علم اخلاق) ك موضوع بحث ایتدیكى نظریات اترك یازیلدینی زمان بيله متروك و موداسی كچمش بر حالدده ایدی . كرك بو نظریه لری و كرك یکیلرینی برر برر ایضاح ایده جكم . یالكنز، بوبوك طامخش محرر لریمزك موقع حقیقیلرینی ، اقتدار و درایتلرینی ایجه آكلامش اولمق ایچون ده اول بر قاج سوز سولك ایسترم .

..

مملکت مزده بر قاج سنه دهری غیور آرقداشلرله برابر حصوله كتیرمكه حلا دیغ جریان فلسفی اولدجقه توسع ایتدی ، قوت و اهمیت کسب ایلدی . حتی ولایتلردن بعضیلرنده امکاسلر حصوله كتیردی . بوگون بو جسورانه سی و غیرتک نتیجه سی اولمق اوزره اون بر جلدلک بر کتبخانه مز و کندی کندی یشانان بر مجموعه مز وار ...

بز مملکتک ترقیسنی ، فکرلرك ترقیسنده بولدیغمز كی افکار مترقیه نك ده داغما طوغرو ایله ، طوغرولوق ایله حصوله كله كجكه قانعز، بناء علیه اکثریا دینلرله قاریشیق بر حالدده بولنان ریادن زیاده جسارت مدیه ایله حرکت ایدیپورز . مقصدیمز سوکیلی وطنمزده ده حقی علملر،

حقیقی عالم پیدا ایلکدر . فرانسر کنجلیرنک لایق تربیه‌سی ، لایق تشکیلاتی ، لایق معارفی بوراسی ایچونده مناسب و خلاصبخش بولیورز . بونک ایچون اخلاق قرون وسطا نظریات فلسفیه‌سی کبی باطل ، یاخود دین کبی غیرمشرک اساسله مربوطیتی قبول ایدمه‌یز . بونکون آریستودن سوزولوب کان « خیر » اساسی اوزرینه مؤسس بر اخلاق تأسیس ایتک نصل طوغرو اولمازسه نه‌یکورک ، حظ اساسنه مربوط اخلاقده مقبول اولماز . دینی اخلاق طرفدارلرینک فیکرلری ده شایان قبول دکلدرد . چونکه مختلف ادیان ایله مسکون بر مملکتده هرکسک اخلاقی کندی دینه کوره اولق ایجاب ایدمه‌چکندن عناصر مختلفه آراسته آیری آیری اخلاق جریانلری حصوله کلنجه حسن آمیزش رینه دائمی بر تعارض و تنافر اجرای احکامه باشلایه‌چقدرد . بیرمنجی عصر مدنیتده ایسه بوقیل حالله کیمسه تحمل ایدمه‌یز . انسانلر آراسته‌کی وصف مشترک « انسانیت » اولونجه ، اونلرک اختلاط و معاشرتلرینک مهم بر قسمی اداره ایدن اخلاق ده « انسانی » اولمیدرد . شو حاده اخلاق اساسی نه سواونده ، نه‌ده کتب سواونده آراق طوغرو اولماز . بواساسینه انسانلرده‌در ، اونلرک حرکاتده و بو حرکاتک منشای اولان فکر ، حساسیت ، عادت ، سوق طبیعی کبی حادثات روحیه و غریزه‌نک حسن اداره‌سندرد .

بناء علیه بر اخلاق مؤلفنک الک اول متفن و فیلسوف اولمی ، فیزیولوژی و سیکولوژی کبی فنون اساسیه‌یه صوک درجه‌ده واقف بولنمی لازمدر .

صیره‌سی کلشکن رینه تکرار ایدم که فلسفه بیلمین و شعبات فلسفیه‌ده آز چوق کسب مهارت و ممارسه ایلین کیمسه اصلا بحرر اولماز ... بویه بر کیمسه اخلاق کتبی یازامه‌چنی کبی ، اجتماعیات کتبی ده یازاماز ، سیاسی مقاله‌ده یازاماز ، کوچک حکایه‌ده یازاماز ، حتی شعرده یازاماز ...

چونکه بونلرک هبسی اویله حادثات طبیعه‌ده‌که کندیلرنده مطلقاعلوم فلسفیه‌نک موضوعی تشکیل ایدن قوانین اساسیه اجرای حکم ایدرد . بناء علیه محررلرک عینی زمانده فیلسوف و هیچ اولمازسه عجب فلسفه اولملری لازمدر . بونک ایچونده ترقیات فیه و فلسفیه‌ی کونی کونه تعقیب ایتک ، الک بکی و الک صوک نظریاتی اوکرشمش بولنق ایجاب ایدرد .

علی کمال بک ، کندیسنده ذره قدر بر فکر فلسفی اولسه‌یدی هیچ اوقومادن ، حتی دوشونمده‌دن بیرمی سنه‌نبری عینی نظریات اخلاقیه‌نک دوام ایدوب طوریه‌چنی یک جابوق آکلارد . حالبوکه کندیلری بویه بر فکر فلسفی‌یه مالک اولمده‌ن اول بر اخلاق کتبی مؤلفی اولمینی آرزو ایتشلر ... مع‌الاف .. خطا ایتشلر ! ..

آرتق تصدیق ایتلی یزکه عالم اولیان محرر لرله مملکتده بر جریان منتظم تأسیسی ممکن اولامیه جنی کبی رفاه و سعادت یوللاری ده بولنه میه جق ... هر کسه اوروبالی اولمی و غط و نصیحت ایدن علی کمال بک اول بر استاد صفتیه اوروبالی مؤلفلر کبی حرکت ایتسه یدی ، یعنی یرمی سنه اول علم اخلاقی یازمه دن یا خود بو کون نشر ایتمه دن اول بر قاج یوز جلد کتاب اوقوسه یدی و هیچ اولماز سه تعدد علمی و فلسفی کتبخانه سنک ایلك رساله سی اولان (یکی اخلاق) ی بر کره کوزدن کچیره یدی بلکه ده موافق اصول حرکت ایتش اولور و کندی نصایحه الک اول کندسی اجابت ایش بولنوردی .

بن ، علی کمال بک قارشی هیچ بر غرضم یوقدر دیم ، بالعکس شدید و آتشین بر غرضم اولدینتی اعتراف ایدرم . شوقدر که بو غرض ؛ خصوصیت احوال دن دکل ، دائماً بیکنانه قالدینی ترقیات علمیه و فنیه طولایسیله بنده حصوله کتیردیکی اسف عظیمدن تولد ایدیور . ایشته « علم اخلاق » ی بو انسانیت پرور غرضله ، ترقی آور حساسیتله تدقیق ایده جکم . ایندیر یله جک ضربه لر بنم دکل ، فنک ، ترقینک ضربه لر ی اوله جق ... بوندن صو کرا نشر اوله جق سائر آثار علمیه و فلسفیه ده - بویه فنک ضدی و ترقیق مضادی اولدقچه - دائماً بو کبی ضربه لره معروض قالا جقلر ...

..

شیعده یه قدر مختلف لسانلرده متعدد اخلاق کتابلری یازلمشدر . بو کتابلر هپ کندی نقطه نظر لرندن اخلاقلک نه دیمک اولدینتی ایضاح ایدر لر . بولردن تصادفاً اون بش ، یرمی دانه سی آلنیرده تدقیق ایدیلیر سه اخلاقی تعریف و تعیین ایتک ایسته ین محرر لرک فککر و نقطه نظر لرینی درت آری دائر ده طوبیلامق ممکندر .

بولردن الک اسکیلر حظ نظریه سی اطرافنده طوبیلا نیر لره یرلری آریستپ و نه بیکوردر . نه بیکورک فلسفه نی دهموقریشک آتوم مسلکندن تشعب ایتش و کندیسندن اول کچن آریستونک خیر نظریه سیله ایجه مشبوع اولمشدر . فقط بو نظریه خیر بالاخره پک زیاده انکشاف ایدرک اوزون مدت اخلاقه اساس اولدینی جهتله تطبیقات نقطه نظر لرن (حظ) اساسندن صو کرایه قالمشدر . شو حالده اولجه آپیکورک حظ نظریه سندن بحث ایدیور ز . آپیکور اراده نی بر تصادف اولمق اوزره تلقی ایتدی . انسان اینی و خیری حسابلرمزدن او کرمغلیدر ، دیدی . بونک نتیجه سی ایسه (حظ) ایدی .

آپیکور طرفدار لر ی بونتیجه نی قبول ایتکله برابر (اخلاقی) موقت اولان محظوظیتلر اوزرینه بنا ایتمه دیلر . مؤید اولان محظوظیتلر آرادیلر . بو خصوصده سکونت مطلقه و روحک

حضور و استراحتی که اساس ایجاد استبداد است. حتی آیین‌های بالذات به حفظ مسئله سیله اوغراشیرکن فیزیولوژیک اساسی اولق اوزره «معدده محظوظیتی» قبول ایلدی .
ایشته حظ اساسی اوزرینه مربوط اخلاق بو ایدی . یعنی ایی و کوتویی آیران شی انسانده کی حظ قوتی اولیوردی .

حظک حساسیته عائد متحول بر نتیجه اولدینی آکلاشیلدینی زمان بو اساس اورتدن قالدیرلدی . برینه خیر اساسی قائم اولدی . بونی که زیاده تعمیق ایدن فلاسفه آراسندن قانت تمیز ایلشدر .

قانت عقل و مافوق الطبیعیات حقنده کی تدبیراتک عظمتنه رغماً اخلاق خصوصنده پک اسکیلردن بری سوروکلنوب کلن بو خیر اساسنی بر دلرو برافامش ایدی . اولنک نظرندده خیر و شری آیرمق ایچون انسانده بر رشیم فضیلت واردی . بر رشیم وجدان دنیلن ترلابه حق تعالی حضرتلری طرفندن اکیلیمش بولنیوردی . یعنی ایی و کوتودن آیران الله ایدی . ایشته بزم مملکتده که یکی اخلاق اولق اوزره حالا بو تدریس اولنیورکه اعیاندن عبدالرحمن شرف بک کتابی بواساسه استناداً یازلمش و رسمی مکتبلرده اوقونیلیمقده بولمیشدر .
حالبوکه اوروپاده بو اخلاق موداسی کجی . روشفوقونک دلائله دهایی بر اخلاق تأسس ایتدی : بونده اساس ایی و کوتویی آیرمق ایچون آنحق منفعت نامنده کی میزانک استعمل ایدلمی لازم ایدی . یعنی ایی منفعتی اولدیفته فکراً قانع اولنان شی ، کوتو ، بونک عکسی ایدی . کوربلیورکه بو اوج نوع اخلاقده اساس ایی و کوتونک تفریق در . حالبوکه فن و فلسفه ترقی ایتدیجه ایی و کوتویی آیرمق ایچون هر علم ، هر فن مشترکاً جالیشیور ، بونی یالکز اخلاقه بولکتمکده معنا یوقدر . اخلاق ایو و کوتو اولدقلمی ثابت اولان افعالک اجرایی و یاخود عدم اجرایی جهتله بری تأمین ایلسین !..

شو حالده اخلاق انسانتری ایی اولدیفته حکم قطعی لاحق اولان یوله سوق اتمکده وفنا اولدینی آکلاشیلان یولدن آیرمغه غیرت ایتملیدر . بوده اراده نک تربیه سیله نمکندر . چونکه ایی بیلدیکی حالده یامیان ، فالتق کوردیکی حالده کنندینی اوندن آیرامیانلر وار ... ایشته اخلاق انسانده نفس حاکیتی تأمیننه جالیشملی و بر نوع « تربیه اراده » علمی اولمی ... بوده اخلاق دردنچی و که یکی شکلی ...

..

عجبا علی کمال بکک اخلاقی بو نظریه لردن هانکیسنی تعقیب ایدیور ؟ .. بونی آقلامق بک کوجدر ! کتابده صولک نظریه دن هیچ بحث یوق . آکلاشیلیورکه علی کمال بک بونی

هنوز ایشتمه من ... دیگر نظریه لره کلنجه قارما قاریشیق بر حالده ... کرچه خبر نظریه سی تعقیب ایدیلک ایسته نیلش .. فقط اوقدر غیر فنی بر صورتده که انسان اوقومق ایسته میور .. بوندن باشقه بر برینه ضد سطرلر ، بابلر ، جهلر اوقدر جوق که ...

مثلا علی کمال بک کتابشه شو جمله ایله باشلایور : « علم اخلاق روحی وظیفه در » بر آرزو آشاغی ده : « مثلا اعتدال هر کس ایچون بر وظیفه در » دیور .. نه ایچون ؟ هانکی اساسه مستند آ .. فصل ؟ .. نه زمان ؟ .. بورلری یوق ...

بوندن باشقه علی کمال بک نه عقلی ، نه حسی ، نه ده فکری بیلور ... بوندن قطعاً خبردار دکل ... بوتون عوام کی آغزینیه کتی سویلیور ، مثلا کتابک تاباشنده : « انسان عقلاً ، حساً ، فکر آ او درجه تعالی ایتملیدر که وظائف اخلاقیه سنی قوشه توشه ادا ایللی ، خبری حسنی سینه سینه یا بلیدر . » دیور .

بن عمرمه بوندن دها بوش بر لاف ایشتمدم . حس ، فکرک ضدینه دکلیدر ؟ .. حساس انسان متفکر اولایلیری ؟ .. حساً یوکسه لن عقلاً فصل یوکسه لیر ؟ .. صوکر خیر ، حسنات نه دیمکدر ؟ نظری بر قوه اولان علم بویه محله لاقیرتیلری ایله آکلاتیلیری ؟ هله حسنات نه دیمکدر ؟ .. یوله دینجی به صدقه ویرمک ، ثولر آرقه سندن لوفه طاغیتقم ده اخلاقدر ؟ .. خصوصیه نظریات اخلاقیه میدر ؟ .. علی کمال بک پسقو لوزی بیلیمورسه ، کله لره معنارینی ده می بیلیمور ؟ .. جلبده او کرنیکی عربجه سی زرده ؟ ...

ینه دیور که :

« وظیفه انسانک معشوقه وجدانیدر ... بر حسابات انسانک فطرتنده مکنوزدر »
 بوندن فصل لاف ؟ .. معشوقه وجدان نه دیمک ؟ انسانک فطرتی زده سی ... عجبا معدنه سنک یانی باشنده فطرت نامنده بر عضو دهامی وار ؟ .. بویه مبهم سوزلرله (علم) اولورمی ؟ ...
 « الله تعالی مخلوقات و موجودات آراسنده انسانی فکر و فراستله متصرف و ممتاز اوله رق خلق ایشدر . »

بو سطرلری ده بر جوجق یازماز . چونکه حیوانانک ده کندی تشکلات دماغه لری نسبند عقله ، ذکایه ، فکره ، فراسته ، حتی لسانه مالاک اولدق لری الهی سنه ، اول اثبات اولنمشدر . عجبا علی کمال بک آونده بر کوپک ، بر کدی ده می بسله مدی ؟ ..

ینه کتابدن :

« غایه خلقتی آکلامق و تعقیب ایتک علم اخلاق ایله حصول بولور . »
 تحف شی ! .. یوقسه مافوق الطبیعیانک بر اسمی ده اخلاق می ؟ ..

بنه کتابدن :

« خیری شردن ، حسنی قبیحدن ، اعمال حسنه‌نی اعمال سیئه‌دن تفریق ایتک مزیتی خالق کائنات اولان حاکم عادل و مطلقک ، یعنی واجب‌الوجودک انسانه بر موهبه ربانیه‌سیدر . »
 ا کر بویه اولسه‌یدی دنیانک هرطرفنده خیر و شرک عینی بولمسی لازمدی . حالبوکه بزده بابیه حرمت خیردر ، سودان قبائل وحشیمننده بابایی کسوب یمک خیردر . بزده بیاض دیش حسندر ، جاواده سیم سیاه دیشلر حسندر . دها بیکلرجه قبائل وارکه هپسننده خیرده باشقه ، حسن‌ده باشقه . عجبا جناب حق هپسنه آری آری می موهبه‌زده بولندی ؟ یوقسه انسانلر ترقی ایتدجکه کندی کندیلرینه‌می بونی آکلادیلر ؟ کرچه بزده‌کی خیر فکرنی الله تعیین ایتدی و بر موهبه اوله‌رق بزده ویردی دیمک جاذب بر سوز اما سودان قبائلنه بابایی کسوب یمه‌ی‌ده الله اوکرتدی دیمک الله افترأ اولمازمی ؟ ..

بنه کتابدن :

« علم وظائف‌الروح بزده انسان نهدر ، نصلدر ؟ اوکره‌تیر . »
 بویه بر علم زده‌ده موجوددر . بزده انسانی اوکره‌تن علملر ، تشریح ، فیزیولوژی (غریزات) و پسیقولوژی (روحیات) باشد اولوق اوزره رشمات ، حیاتیات و سائر کبی علملردر . عالم علم وفن (علم وظائف‌الروح) نامیله بر شی طانییور . علی کمال بکک بوندن مقصدی پسیقولوژی‌ده اولسه اوده یالکزر حادثات روحیه قاریشیر . انسان نهدر ، نصلدر بونلری اوکرتمز . مؤلف بک آیریمجه بر علم اختراع بیوردیلرسه او باشقه ...
 کتابک ایچنده هرشی بویه ... نه سوق طبیعی ، نه وجدان ونهده سائر اصطلاحاندن هیچ برسی بیلهرک قوللانیلماش ... هانکی برنی صایه‌یم ؟ ..

انسان بیلمدیکی ایشه قاریشماملیدر ، عیدر ، کناهدردر . اک بیوک مزیت ، هر کسک کندی موقع ودرجه‌سنی بیل‌سیدر . سیاسیانه قاریشمام . وعلی کمال بکک هر کون باشقه هوادن چالان رباب سیاسی‌سنک نه آقوردسزلغنی ، نه‌ده یا کاش نوطلرینی سویله‌میورم . بونلرکده صاحب اختصاصی واردرد .

فقط بن فلسفه وادیسنده‌کی خطالره قارشی سکوت ایده‌مم . بو بر وظیفه‌در . ایشته شیمدی اونک - ولو قسم جزئیسی اولسون - ایضا ایتش اولقله منسلی و مستریجم ! ...

بو نسخه‌مزه کثرت مندرجاتدن طولانی «قانت» حقنده‌کی مقاله منصله‌نک مایمیدی درج اولنه‌مامشدرد .